

Kolmapäev, 15. aprill 2015

P8_TA(2015)0095

24. Rahvusvaheline romade päev – romavastatus Euroopas ning II maailmasõja ajal toime pandud romade genotsiidi mälestuspäeva tunnustamine ELis

Euroopa Parlamendi 15. aprilli 2015. aasta resolutsioon rahvusvahelise romade päeva puhul romade diskrimineerimise kohta Euroopas ja II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi mälestuspäeva tunnustamise kohta ELis (2015/2615(RSP))

(2016/C 328/02)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu preambulit, eriti selle teist ja neljandat kuni seitsmendat taanet,
 - võttes muu hulgas arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2, artikli 3 lõike 3 teist taanet ning artikleid 6 ja 7,
 - võttes arvesse 7. detsembri 2000. aasta Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „ELi harta”), mis kuulutati välja 12. detsembril 2007 Strasbourgis ja jõustus koos Lissaboni lepinguga 2009. aasta detsembris,
 - võttes arvesse oma 9. märtsi 2011. aasta resolutsiooni romade kaasamist käsitleva ELi strateegia kohta ⁽¹⁾, komisjoni 5. aprilli 2011. aasta teatist „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020” (COM(2011)0173), komisjoni 2. aprilli 2014. aasta teatist „Aruanne romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku rakendamise kohta” (COM(2014)0209) ning nõukogu 9. detsembri 2013. aasta soovitus romade tõhusaks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta,
 - võttes arvesse Põhiõiguste Ameti 2011. aasta romade uuringu katseprojekti tulemusi,
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee deklaratsiooni romade diskrimineerimise ja romade vastase rassistliku vägivalda suurenemise kohta Euroopas, mis võeti vastu 1. veebruaril 2012,
 - võttes arvesse rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) üldist poliitilist soovitus nr 13 romade sallimatuse ja romade diskrimineerimise vastase võitluse kohta,
 - võttes arvesse OSCE töös osalevate riikide, sealhulgas ELi liikmes- ja kandidaatriikide poolt vastu võetud laiaulatuslikku tegevuskava, milles keskendutakse romade ja sintide olukorra parandamisele OSCE piirkonnas ja kohustatakse riike muu hulgas suurendama jõupingutusi eesmärgiga tagada romadele ja sintidele võimalus ühiskondlikus elus täiel määral ja võrdselt osaleda ning lõpetada nende diskrimineerimine,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et romad, keda on Euroopas hinnanguliselt 10–12 miljonit, moodustavad Euroopa suurima etnilise vähemuse;

⁽¹⁾ ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 112.

Kolmapäev, 15. aprill 2015

- B. arvestades, et käesolevas resolutsioonis kasutatakse sõna „roma” üldterminina, mis hõlmab mitmesuguseid seotud rühmi kogu Euroopas, olenemata sellest, kas nad on paiksed või mitte, näiteks romasid, travellere, sintisid, manušeid, kalesid, romanišele, bojašeid, askaleid, egiptlasi, jenišeid, domisid ja lomiseid, kelle kultuur ja eluviis võib olla väga erinev;
- C. arvestades, et romade diskrimineerimine kui rassismi eriliik, mis on suunatud romade vastu, on rassilisel üleolekul põhinev ideoloogia, ajaloolisest diskrimineerimisest innustust leidnud ebainimlikustamise ja institutsioonilise rassismi vorm, mis väljendub muu hulgas vägivalda, viha õhutava keelekasutuse, ärakasutamise, häbimärgistamise ja muu otsese diskrimineerimisena;
- D. arvestades, et romade vastane sallimatus on üks peamisi roma rahva diskrimineerimise ja marginaliseerimise põhjuseid, mille pärast nad on pidanud kannatama paljudes Euroopa riikides;
- E. arvestades, et paljud romad elavad endiselt ülekaalukalt kehvades tingimustes ning seisavad silmitsi äärmusliku sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimisega;
- F. arvestades, et Euroopa romad, kes ajalooliselt on olnud osa ühiskonnast Euroopa riikides, omamata ühtset rahvusriiki, ja on andnud kodanikena panuse Euroopa arengusse, on erinevas olukorras võrreldes teiste rahvusvähemustega Euroopas, mistõttu erimeetmete võtmine Euroopa tasandil on põhjendatud; arvestades, et romad on osa Euroopa kultuurist ja väärtustest;
- G. arvestades, et roma naised puutuvad sageli kokku mitmekordse ja valdkonnaülese diskrimineerimisega soo ja etnilise päritolu alusel ning neil on piiratud juurdepääs tööhõivele, haridusele, tervishoiule, sotsiaalteenustele ja otsusetegemisele; arvestades, et diskrimineerimine võib toimuda ühiskonna põhiosas seoses romade vastase rassismi kasvuga, aga ka naiste kogukondades nende soo tõttu;
- H. arvestades, et komisjoni 5. aprilli 2011. aasta teatise romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiade ELI raamistiku aastani 2020 kohta nõuti, et liikmesriigid võtaksid vastu ja arendaksid välja ühtse lähenemisviisi romade integratsioonile ning kiidaksid heaks mitmed ühised eesmärgid; arvestades, et nõukogu 9. detsembri 2013. aasta soovitusel palutakse liikmesriikidel võtta tõhusaid poliitikameetmeid, et tagada romade võrdne kohtlemine ning austada nende põhiõigusi, sealhulgas võrdne juurdepääs haridusele, tööhõivele, tervishoiule ja eluasemele;
- I. arvestades, et ÜRO nimetas 27. jaanuari, mis on Auschwitz-Birkenau koonduslaagri vabastamise päev, rahvusvaheliseks holokausti mälestuspäevaks;
- J. arvestades, et hinnanguliselt hävitasid natsid, muud režiimid ja nende liitlased II maailmasõja ajal vähemalt 500 000 roma, ja arvestades, et mõnes riigis hävitati enam kui 80 % roma elanikkonnast; arvestades, et Auschwitz-Birkenau koonduslaagri mustlaslaagris (Zigeunerlager) gaasitati II maailmasõja ajal surnuks vähemalt 23 000 roma, ja et ühel ööl, 2.–3. augustil 1944, tapeti selles laagris 2 897 roma, kellest enamik olid naised, lapsed ja eakad; arvestades, et seetõttu on roma organisatsioonid valinud 2. augusti päevaks, mil mälestatakse kõiki selle genotsiidi romadest ohvreid;
- K. arvestades, et romade genotsiid natside, muude režiimide ja nende liitlaste käe läbi II maailmasõja ajal on tõsiasi, millest siiani palju ei teata ning mida laiem üldsus seepärast ei tunnista, seda ei tunnistata ega õpetata ka koolides, mistõttu roma rahvas on II maailmasõja ajal toimunud genotsiidi eiratud ohvrite seas;
- L. arvestades, et inimsusvastaste kuritegude ja inimõiguste ränga rikkumise mälestamine on äärmiselt oluline, et püüelda rahu, leppimise, demokraatia ja inimõiguste eesmärkide saavutamise poole Euroopas; arvestades, et romade genotsiid Euroopas väärleb sellist tunnistamist, mis vastaks natside ja muude režiimide kuritegude raskusele, sest need kuriteod olid kavandatud romade, nagu ka juutide ja muude sihikule võetud elanikerühmade füüsiliseks hävitamiseks Euroopas;

Kolmapäev, 15. aprill 2015

- M. arvestades, et II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi tunnistamine ja mälestamine on oluline, et pakkuda roma rahvale vajaduse korral hüvitust koletislike tegude eest, mille panid nende vastu toime natsid, muud režiimid ja nende liitlased II maailmasõja ajal;
- N. arvestades, et II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi tunnistamine ja sellele pühendatud Euroopa mälestuspäeva tähistamine oleks seega oluline sümboolne samm võitluses romade diskrimineerimise vastu ning aitaks kaasa üldisele teadlikkusele Euroopa romade ajaloost;
1. väljendab sügavat muret romade suureneva diskrimineerimise pärast, mille ilminguteks on muu hulgas romade vastane keelekasutus ja vägivaldsed rünnakud romade vastu, sealhulgas ka mõrvad, mis on vastuolus Euroopa Liidu normide ja väärtustega ning kujutavad endast tõsist takistust sellel teel, et romad edukalt ühiskonda integreerida ja tagada nende inimõiguste täielik austamine;
 2. toonitab, et diskrimineerimist ja marginaliseerimist ei põhjusta kunagi sellise diskrimineerimise ja marginaliseerimise all kannatavale üksikisikule või rühmale omane nõrkus, vaid peamiselt hoopis see, et ühiskonna põhiosa ei tunnista üksikisikute õigusi ega paku neile niisuguste õiguste kasutamiseks vajalikke struktuure;
 3. kutsub liikmesriike üles rakendama tõhusalt nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust, et ennetada romade diskrimineerimist ja see kaotada eelkõige tööhõive, hariduse ja eluasemele juurdepääsu valdkonnas;
 4. rõhutab, et romade diskrimineerimise vastu tuleb võidelda kõikidel tasanditel ja kõikide vahenditega, ning toonitab, et tegemist on eriti püsiva, vägivaldse, korduva ja igapäevase rassismi vormiga; kutsub liikmesriike üles tugevdama veelgi romade diskrimineerimise vastast võitlust osana romasid käsitlevatest riiklikest integratsioonistrateegiatest, millega edendatakse parimaid tavasid;
 5. kiidab heaks roma kogukondade ja vabaaühenduste kaasamise romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate rakendamisse ning nõuab nende veelgi tihedamat kaasamist nende strateegiate kavandamisse, järelevalvesse, hindamisse ja rakendamisse;
 6. toonitab, et tuleb tagada naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamise erimeetmete lisamine romasid käsitlevatesse riiklikesse integratsioonistrateegiatesse ning et hindamise ja iga-aastase järelevalve käigus tuleb romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate igas osas võtta arvesse naiste õigusi ja soolise võrdõiguslikkuse perspektiivi;
 7. kutsub liikmesriike ja komisjoni üles pidama romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku rakendamisel lapsi esmatähtsaks, ja kordab, kui oluline on edendada võrdset juurdepääsu eluasemele, tervishoiule ja haridusele ning väarikaid elutingimusi roma laste jaoks;
 8. kutsub liikmesriike üles rakendama tõhusalt nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsust 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega, et võidelda edukalt romade diskrimineerimise, romade vastase keelekasutuse ja romade vastu suunatud vägivaldsete rünnakute vastu, samuti romade genotsiidi õigustamise, eitamise ja üldise trivialiseerimise vastu;
 9. tuletab meelde, et romad on osa Euroopa kultuurist ja jagatud väärtustest ning ergutab seepärast liikmesriike ja muid Euroopa riike käsitlema roma rahva ajalugu dialoogis kodanike ja noortega, juhtides eelkõige tähelepanu romade genotsiidile II maailmasõja ajal;
 10. mõistab täielikult ja ühemõtteliselt hukka kõik romade vastase rassismi ja diskrimineerimise vormid ning toonitab, et romade diskrimineerimisega tuleb tulemuslikult tegeleda, et muude valdkondade meetmed oleksid tõhusad;

Kolmapäev, 15. aprill 2015

11. palub sellega seoses komisjonil tõhusalt jälgida ja hinnata, kuidas liikmesriigid austavad ELi põhiväärtusi; kutsub komisjoni üles tagama, et kõik liikmesriigid austaksid põhiõigusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid, samuti tõhusalt jälgima ja hindama, kuidas liikmesriigid neid väärtusi austavad ning tagama reageerimise kõikidele võimalikele süsteemsetele rikkumistele;
 12. tunnistab seepärast II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi ajaloolist tõsiasja;
 13. kutsub liikmesriike üles tunnistama ametlikult II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi ja muid nende tagakiusamise viise, nagu küüditamine ja interneerimine;
 14. deklareerib, et Euroopa päev tuleks pühendada II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi ohvrite mälestamisele ja et see päev tuleks nimetada Euroopa romade holokausti mälestuspäevaks;
 15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide ja kandidaatriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, OSCE-le ja ÜRO-le.
-